

Veel jongeren beginnen met roken op het schoolplein. Met een rookvrij schoolplein (voor leerlingen, personeel, ouders en bezoekers) wordt een norm neergezet dat roken niet normaal is. Een steeds groter percentage scholen is rookvrij, maar de 100 procent is nog niet in zicht. Op ruim driekwart van de basisscholen, meer dan de helft van de middelbare scholen en bij vier procent van de mbo-scholen is het schoolplein inmiddels al geheel rookvrij. Dit blijkt uit onderzoek van het Mulier Instituut in 2016 in opdracht van de Onderwijsagenda Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl (SBGL). Er is dus nog werk aan de winkel voor veel scholen. De Onderwijsagenda SBGL van de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, het Longfonds, de partners uit de Alliantie Nederland Rookvrij en het Trimbos-instituut hebben de krachten gebundeld en ondersteunen het onderwijs om het rookvrije schoolterrein te realiseren.

Rookvrije generatie

Nog altijd sterven er in Nederland ieder jaar meer dan 20.000 mensen aan de gevolgen van (mee)roken. Roken is daarmee de nummer één te voorkomen doodsoorzaak. In het Nationaal Preventieakkoord wordt benadrukt dat kinderen moeten kunnen opgroeien in

Eind november 2018 stuurde staatssecretaris Blokhuis van Volksgezondheid het Nationaal Preventieakkoord naar de Tweede Kamer. Daarin wordt de strijd tegen roken, alcohol en overgewicht aangegaan. Een rookvrije kindomgeving is een belangrijk streven van dit kabinet. De samenleving moet zo rook- en tabaksvrij worden dat kinderen niet meer beginnen met roken en rokers hulp krijgen om te stoppen. Al eerder was afgesproken dat vanaf 1 januari 2020 schoolpleinen in het primair en voortgezet onderwijs en het mbo volledig rookvrij zijn.
Loulène Boersma

ROOKVRIJ SCHOOLPLEIN

een rook- en tabaksvrije omgeving. De samenleving moet er alles aan doen om ervoor te zorgen dat ze niet meer blootstaan aan meeroken en verleid worden om te gaan roken. In 2040 moet zelfs sprake zijn van een rook-

vrije generatie. Naast schoolpleinen moeten in 2020 ook alle kinderboerderijen, 75 procent van de speeltuinen en sportverenigingen rookvrij zijn. Het Longfonds, de Hartstichting en KWF Kankerbestrijding zetten een volgende

stap op weg naar een rookvrije generatie. Via het platform rookvrij.nl kan iedereen laten weten welke schoolpleinen, sportvelden en speelpleinen in de buurt rookvrij moeten worden. Hoe meer mensen dit doen, hoe eenvoudiger het wordt om bestuurders te overtuigen dat een terrein rookvrij moet worden.

Strikte handhaving

Het welslagen van een rookvrij schoolplein hangt sterk af van hoe het wordt

ingevoerd. Andrea Rozema promoveerde op dit onderwerp in maart vorig jaar aan de Universiteit van Tilburg. Uit haar proefschrift: 'Door strikte handhaving maak je het scholieren makkelijker om niet te roken en wordt niet-roken als sociale norm versterkt. Strikte handhaving houdt in: maak geen enkele uitzondering, voor niemand, inclusief het personeel, ook rondom de school. Als leraren wel mogen roken en leerlingen niet, dan heeft dat een averechts effect. Maar lukt het de eerste weken om consequent te zijn, dan blijkt het al heel snel de normaalste zaak van de wereld te zijn dat er op het plein niet gerookt wordt. Net zoals niemand meer rookt in de trein of in het vliegtuig.' Rozema geeft een aantal aanbevelingen voor de voorbereiding en invoering van het rookvrije schoolplein.

Vorbereiding

- Neem voldoende tijd.
- Betrek iedereen die bij het beleid betrokken is en licht het rookbeleid toe.
- Werk samen: hou contact met andere scholen en deel 'best practices'.
- Vraag indien nodig ondersteuning van buitenaf, bijvoorbeeld door een Gezonde School-adviseur of de lokale GGD.

Invoering

- Zorg voor duidelijke regelgeving.
- Bied nergens op of buiten het school-

Waarom nu al een rookvrij schoolterrein?

- Een goed voorbeeld aan leerlingen en de school stelt een gezonde sociale norm.
- Het beschermt leerlingen en personeel tegen ongewenst meerooken.
- Het maakt jongeren weerbaar tegen de verleiding van roken.
- Rokende jongeren, personeel, bezoekers en ouders gaan bewuster om met hun rookgedrag of stoppen zelfs helemaal.
- Het terrein wordt schoner met minder afval en schoonmaak(kosten).
- De school heeft een startpunt om het themacertificaat Roken-, alcohol- en drugspreventie van het vignet Gezonde School te behalen.
- De school voldoet al aan de verplichting per 2020.

Bron: Trimbos-instituut

terrein rookgelegenheid.

- Sta leerlingen indien mogelijk niet toe het terrein te verlaten gedurende schooltijd.
- Zorg voor een goede afbakening van het terrein (hek, heggen of lijnen).
- Sta gebruik van alternatieven zoals e-sigaret en shisha-pen niet toe.
- Maak geen uitzondering voor rokende personeelsleden.
- Ga in gesprek met rokers en biedt ze hulp aan en/of verwijst ze daarvoor door.

Na invoering

- Zorg voor strikte handhaving.
- Blijf personeel intensief betrekken bij het nieuwe niet-roken beleid. Het beleid blijft dan beter geborgd en gehandhaafd.

Samen in actie

Het is aan te raden om als medezeggenschapsraad samen met de directeur in actie te komen en het onderwerp 'rookvrij schoolplein' op de eerstvolgende agenda in 2019 te zetten. De (g)mr heeft een instemmingsbevoegdheid waar het gaat om het vaststellen van het gezondheidsbeleid. Na het vaststellen van dat beleid heeft de oudergeleding een instemmingsbevoegdheid bij het vaststellen van de schoolgids, waarin de school duidelijk informeert over de regels en sancties omtrent het rookvrije schoolplein. De leerlingengeleding in het voorgezet onderwijs moet instemmen met het wijzigen van het leerlingenstatuut. Hierin staan onder meer de plichten van de leerling, in dit geval dat er niet gerookt mag worden in en om de school en welke sancties er zijn.

Stappenplannen, hulpmiddelen en materialen zijn beschikbaar via www.rookvrijschoolterrein.nl en www.gezondeschool.nl/advies-en-ondersteuning/rookvrij-schoolterrein. <

Steeds meer scholen waken sigaret

Het schoolplein van het Walburg College in Zwijndrecht is met ingang van 1 januari 2019 rookvrij. Vanaf 2020 is dat verplicht, maar veel scholen wachten dat moment niet af. 'We willen niet dat leerlingen bij ons in aanraking komen met roken. Roken in het schoolgebouw en bij de ingang van het Walburg College was al niet toegestaan. Straks is ook roken onder de overkapping op het schoolplein voorbij, iets wat eigenlijk nooit de bedoeling was, maar wel gedoogd werd... Wij wachten niet tot het moet in 2020', zegt directeur Marvin Smale. 'Wij vinden zelf ook dat wij hier als school een maatschappelijke rol in hebben. Het voelt gek als jeugd zich verzamelt op het schoolplein om te roken. Het is niet meer van deze tijd.'

Bron: AD, 12 september 2018

INFO

OVER DE AUTEUR

Louène Boersma is jurist bij Verus in Woerden.